

Ammatillinen yhdistystoiminta - klubien takahuoneista sosiaaliseen mediaan

filosofian tohtori, kauppatieteiden tohtori, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Johanna Ahopelto

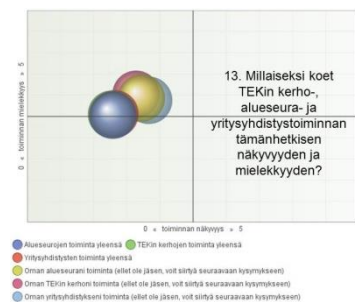

Vuosi 2014 oli täynnä tiivistä tutkimus- ja aineistonkeruutyötä. Arkistopäiviä matkoineen ja majoituksineen Helsingissä Tekniikan Akateemisten Liiton arkistojen parissa oli kaikkiaan 29. Pöytäkirja- ja artikkelikopioita sidotuista Teknillisen aikakauslehden vuosikerroista vuosilta 1912-1970 kertyi 17 mapillista. Myös alueseurojen ja kerhojen toimittaman arkistomateriaalin (1964-2014) kävin tutkimukseni aikataulun mukaisesti läpi, tein niistä muistiinpanot ja valokuvasin sekä skannasin tutkimukseni kannalta olennaisen materiaalin.

Syyskuun alun matka-apuraha mahdollisti tärkeän aineisto- ja kirjastomatkan Englantiin. Ensimmäisen viikon käytin Oxfordissa Bodleian Libraryn kokoelmiin tutustuen, seuraavan viikon perehdyin British Libraryn runsaaseen tarjontaan. Tuloksekas matka hyödytti suuresti tutkimustani, pelkästään käsinkirjoitettuja muistiinpanoja kertyi vihkollinen. Mahdollisuus tutustua näiden kahden maailmankuulun kirjaston erinomaisiin anteihin ja tilaisuus verrata kehitystä yhdistys- ja klubikulttuurissa maassamme ja herrasmiesklubien kantakulttuurissa Iso-Britanniassa toi työhön mielenkiintoista perspektiiviä lukuisten uusien lähteiden lisäksi.

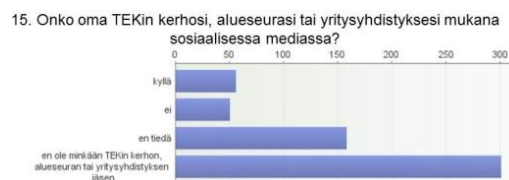

Ensimmäisen vaiheen empiirisen aineiston kokoamiseen sain käyttää TEKin Webropol-ohjelmaa; toukokuiseksi otannaksi sovittiin 4000 vuosi-, 2000 eläkeläis- ja 500 opiskelijajäsentä, vastaajia oli 565. Vastajamäärä on tutkimuksen ja aiheen kannalta riittävä, mutta kerään vielä kohdistetun aineiston yhdistystoiminta-aktiivien piiristä. Vastajien sukupuoli- ja asuinpaikkajakauma noudatti jäsenkunnan jakaumaa, tosin eläkeläisvastajien määrä korostui (40 %). Tähän vaikutti vastaajien aihepiiriin tuntemus, kiinnostus ja elämäntilanne. Rohkaisevaa oli, että niinkin moni vastasi itselleen aihepiiriltään vieraaksi kokemaansa tutkimukseen.

Analyysit vahvistivat aiemman tutkimukseni tuloksia siitä, että alueosastotoiminta on vierasta pääosalle jäsenkunnasta, mutta kiinnostusta toimintaa kohtaan on. Osa jäsenistä pitää yhdistystoimintaa pölyttynään menneisyyteen kuuluvana harrasteena, osa puolestaan näkee yhteisöllisyyden mahdollisuudet sekä nykykokousmenetelmin että sosiaaliseen mediaan laajentuen. 83 % vastaajista ei ollut milloinkaan toiminut TEKin kerhon, alueosaston tai yritysyhdistyksen luottamustehtävissä, mutta vain 4 % vastaajista piti toimintaa tarpeettomana. Mukana toiminnassa olleet/olevat listasivat kymmeniä yhteisöllisiä, ammatilliseen kehittymiseen, verkottumiseen ja positiiviseen yhteishengen liittyviä syitä ja perusteluita tälle toiminnalle. Avointen vastausten perussyt ammatillisen yhdistystoiminnan tarpeettomana pitämiseen ammatillista yhdistystoimintaa vieroksuilla taas olivat asian vieraus, negatiivinen perusasenne ammattikunnan yhteisöllisyyteen ja koettu ajanpuute.

Sosiaalisen median käyttöä luotaavat kysymykset antoivat selkeän kuvan toiminnan jähmeästi muuttuvasta luonteesta: useilla yhdistyksistä oli www-sivut, mutta niihin ei ollut edes tutustuttu. Facebook-, Twitter- tai muita sosiaalisen median kanavia hyödynnettiin hyvin harvoin tai niihin luoduista tileistä ei edes tiedetty. Sähköpostilistojen koettiin toimivan tiedottamisessa, mikäli sellaiset oli perustettu. Paljon on vielä teknillisillä alueyhdistyksillä kuromista kiinni tekniikan kehityksessä sosiaalisen median saralla. Avoimissa vastauksissa korostui kuitenkin näkemys siitä, että sosiaalinen media on jo luotsannut tiedotusta, näkyvyyttä ja tavoitavuutta aiempaa selvästi parempaan suuntaan, ja mukanaolo nähtiin tarpeelliseksi.

Esittelin tutkimustani maaliskuussa ensimmäisen kerran Tekniikan Akateemisten jäsenvaliokunnalle. Vastaanotto oli innostunutta ja analyysin tuloksia pyydettiin esittelemään valiokunnalle tuonnempana. Myös lokakuun alueosasto- ja kerhopäivillä esittelin tuloksia ja kevään 2015 TEK-yliopistoyhdistysten seminaaripäivän teemaksi on sovittu tämä tutkimukseni. Näiden esitelmien ja keräämiäni kommenttien jälkeen laadin kohdennetun toisen vaiheen otantatutkimuksen juuri yhdistystoiminta-aktiiveille.

Olen kirjoittanut aihepiiriin liittyviä kolumneja sanomalehti Pohjalaiseen (mm. Yhdenlaista yhteisöllisyyttä 8.1.2015: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/yhdenlaista-yhteisollisyytta-1.1750650, Tiedekirjastojen ihmeellinen maailma 16.10.2014: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/tiedekirjastojen-ihmeellinen-maailma-1.1702209, Takana loistava tulevaisuus 4.8.2014: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/takana-loistava-tulevaisuus-1.1659686, Opintielle 14.5.2014: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/opintielle-1.1610980, Klubien takahuoneista sosiaaliseen mediaan 25.3.2014: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/takahuoneista-sosiaaliseen-mediaan-1.1579805, Insinööristä ihmiseksi 22.11.2013: www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit/insinoorista-ihmiseksi-1.1505281) ja ylläpidän tutkimukseni www-sivua www.desnetti.fi/klubeistasomeen.html alasivuineen. Lokakuussa 2014 kokosin keräämästäni tutkimusaineistosta ja ottamistani valokuvista puheenjohtamani Vaasan Teknillisen Seuran 95-vuotisjuhlaan supplementin vuonna 2009 kirjoittamaani yhdistyksen 90-vuotishistoriikkiin. Supplementti toimii samalla tutkimukseni osajulkaisuna. Minut kutsuttiin myös pitämään tutkimusaiheestani esitelmä Itä-Suomen yliopiston Sosiaalipolitiikan

tutkimusta ja opetusta 40 vuotta Kuopiossa -seminaarissa 31.10.2014 sekä lyhyt puhe tutkimusaiheestani sosiaalipolitiikan professori Juhani Laurinkarin emeritusillallisella samana iltana (https://www.uef.fi/ru/tapahtumat1/-/asset_publisher/LEPvx90-Loxa9/content/31-10-seminaari-sosiaalipolitiikan-tutkimusta-ja-opetusta-40-vuotta-kuopiossa).

Konstruktivisessa työssä perehdyn erilaisten toimintaverkostojen mahdollisuuksiin ja etsin ja rakennan kannustavia toimintamalleja sosiaalista pääomaa kartuttavien yhteisöllisten rakenteiden tunnistamiseen ja kehittämiseen. Erityisen suuri muutos perinteisessä ammatillisessa yhdistystoiminnassa on ollut siinä, mitä tarkoitusta palvelemaan koulutustaustaiset yhdistykset 1900-luvun alkuvuosikymmeninä perustettiin, ja millaista tarvetta niille tulevaisuudessa voi analysoida olevan. Perehtyminen arkistoaineistoon vuosikymmenten pöytäkirjamerkintöineen ja artikkeleineen elävöitti kehityskulkua, jossa ammatillinen yhdistystoiminta maassamme lopulta kehittyi vapaaehtoisvoimin ylläpidetyistä aatteellisista klubeista ja seuroista nykyiseen ammattiliittomalliin - jota kehityskulkua toki 1970-luvulla STS:n ja KAL:n yhteenliittymisen aikana voimakkaasti vastustettiin.

Vaasan Teknillisen Seuran pöytäkirjat perustamisvuodesta 1919 lähtien ovat tarkentaneet nk. maaseutuyhdistysten realismia aikakautena, jolloin valtakunnallisessakin Suomen Teknikkojen Seurassa oli alle tuhat jäsentä, ja alan lehtiartikkeleissa pohdittiin mm. viemäriverkoston rakentamisen taloudellista mielekkyyttä, sähkövalaistuksen yleisyysleimaa ja laadittiin talkootyönä suomenkielistä tekniikan sanastoa. Paikallisyhdistys toimi epävirallisena kaupungin teknisenä lautakuntana, ehdotti kadunnimiä, yritti ratkaista asuntopulakysymystä ja jopa "teki propagandaa" teollisuuskoulurakennuksen saamiseksi Vaasaan. Samalla ehdittiin järjestää yritysvierailuita, naamiaisia, illallistanssiaisia ja luentoja mitä erilaisimmista aiheista soiden kuivatuksesta radiotekniikkaan ja keinosilkistä moottoreihin.

Menneiden vuosikymmenten lehtimainokset ovat avanneet ikkunan aikakauteen, jolloin tekniikan kehitys oli nopeaa, mutta silti kovin kehittymätöntä nykymittapuun mukaan. Silloin perustettiin klubeja pöytäkirjaan muistiinmerkittyine "paksuine mattoineen, samettiverhoineen ja nahkasohvineen" - tämä verrattuna nykyajan sosiaalisen median ja virtuaaliverkottumisen ilmiöihin. Vaasan Teknillinen Seura teetti kaapin Suomalaisen Klubin tiloihin Teknillisten aikakauslehtien lainaamisen helpottamiseksi, nyt vastaava alan tieto on saatavissa hetkessä Internetistä kotisohvalle. Sosiaalinen konteksti on muuttunut suuresti vuosikymmenten kuluessa.

Yhdistystoiminnassa on suvantovaiheita maailmanpoliittisista tilanteista, johtokuntalaisten paikkakunnalta muuttojen tai muuten vain väsähtämisen seurauksena, toisaalta yhdistys nousee uuteen kukoistukseen löydettyään toimintaansa uutta vetoa, innokkaita puuhamiehiä tai ennakkoluulottomia toimintatapoja. Rohkeus tehdä omalla tavalla on vuosikymmenten varrella usein nostanut hiipumaan päässeen toiminnan jälleen voimiinsa.

Moni pöytäkirjanote kävisi sellaisenaan nykyäänkin: vuonna 1933 Vaasassa kannettiin huolta Seuran ukkoutumisesta. Ote vuosikertomuksesta 1927 puolestaan osoittaa suorapuheisuutta: *"Katsoen tähän tahtoo johtokunta huomauttaa, että jäsenillä pitää olla sen verran harrastusta yhteiseen kehitykseen ja saapuvat kokouksiin, sillä johtokunnan asema ohjelman hankinnassa on nau-run alainen kun pyydetään esitelmän pitäjiä ja sitten ei ole ketään kuulemassa. Toivomuksena saa johtokunta lausua että alkava toimintavuosi olisi siinä suhteessa parempi ja jokainen muistaisi saapua kokouksiin."* Seuraavana vuonna olikin tapahtunut kunnan ryhtiliike ja voitiin todeta kokouksiin saapuneen runsaasti osanottajia.

Monet mieleenpainuvat detaljit kokoamastani aineistosta ovat motivoineet paitsi kirjoittamaan aihepiiriä sivuavia kolumneja Pohjalaiseen, myös siivittäneet keskusteluita sekä etenkin tutkimus- ja kirjoitustyötäni. On myös ollut hienoa huomata anekdoottien herättäneen kuulijatkin pohtimaan tätä yhdistystoiminta-aihetta.

Aluseurojen, kerhojen ja yritysyhdistysten toiminnan näkyvyyden ja mielekkyyden kanssa on yhä parantamisen varaa. Yli puolet vastaajista ei ollut näistä minkään jäsen eikä muistanut niistä kuulleen- sa, mutta on rohkaisevaa, että silti näinkin moni vastasi kyselyyn itselleen vieraasta aiheesta. Kyselyn kohteena olleiden yhdistysten sosiaalisen median käyttö ja siitä jäsenkunnalle tiedottaminen oli kyselyn avointen vastausten perusteella jokseenkin sattumanvaraista ja siten parannettavaa on. Suunnitelmallinen, harkittu tiedotusstrategia auttaisi tavoittamaan sekä nykyisen että potentiaalisen lisjäsenkunnan nyky menetelmiä helpommin ja kustannustehokkaammin. Mutta kuten eräskin vastaaja totesi: se vaatii aktiivisen ihmisen. Mieluummin useita.

Seuraavaksi tutkimuksessani on alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuorossa aineiston työstäminen sekä kirjoitus- ja analysointityön jatkaminen. Vuoden 2015 aikana kokoan toukokuun 2014 kyselyni analyysin perusteella kohdennetun empiirisen aineiston. Erityisesti toiminnan luonteen muuttuminen herraseuroista yhä avoimemmiksi yhteisöiksi kiinnostaa yhteiskunnalliseltakin kannalta: akateeminen, tekniikan alan koulutus on yhä useampien saavutettavissa, miten se vaikuttaa ja on vaikuttanut paitsi jäsenhankintaan myös toiminnan luonteeseen? Miten ammattiyhdistystoiminnan mukaantulo valtakunnan tasolla puhtaasti aatteelliseen seuratoimintaan liittomuodossa on vaikuttanut yhä riippumattomasta, epäpoliittisaaatteellisesta luonteestaan kiinni pitävien aluseurojen toimintaan - ja miten tämä kehityskulku klubien takahuoneista sosiaaliseen mediaan toteutetaan sujuvasti, jäsenkuntaa arvostaen ja talkootyönä yhdistyksiä ylläpitäviä johtokuntalaisia ylenpalttisesti kuormittamatta.